

Bremen Bouwadviseurs Informatiebulletin oktober 2022 jaargang 22 no. 43

Dit Informatiebulletin is een uitgave van Bremen Bouwadviseurs bv | *kantoor Heerlen* Maanstaete, Parallelweg 2b, 6411 ND Heerlen, T 045 571 39 39 |
kantoor Rotterdam Het Blauwe Huis, Mariniersweg 151V, 3011 NK Rotterdam, T 010 750 35 85 | www.bremenba.nl | info@bremenba.nl |
ISO 9001 en 14001 | Heeft u vragen naar aanleiding van dit Informatiebulletin? Neem dan contact op met ons bureau (045 571 39 39) |
Tekst HOTCOPY Jacques Vos en KREK. Gregor Hakkenberg | Vormgeving Studio Maud van Rossum, Amsterdam |
Druk Andj Smart Print Solutions, Maastricht-Airport

jaar

Nieuwe appartementen Malpertuisplein

Woonpunt werkt aan de ontwikkeling van 61 appartementen aan het Malpertuisplein te Maastricht. Wij zijn verantwoordelijk voor het installatie-technisch, bouwfysisch, brandveilig en bouwkundig advies. Zo komen we tot een integraal technisch ontwerp dat dient als uitvraagdocument.

Contactpersoon:
ing. Martijn van Weers
06 30 63 69 64

Revitalisatie Zwembad Hoensbroek

Momenteel wordt hard gewerkt aan de renovatie en verduurzaming van Zwembad Hoensbroek. In opdracht van gemeente Heerlen zijn wij betrokken voor directievoering en toezicht. Samen met de gemeente begeleiden we de uitvoeringsfase om de revitalisatie van het zwembad tot een succes te maken. De renovatie is omvangrijk en omvat zowel bouwkundige en installatietechnische optimalisaties. De complete gebouwschil van het zwembad wordt aangepakt en aansluiting op het energienet van Mijnwater maakt het mogelijk op een duurzame wijze het gebouw en de baden te verwarmen. Een aansluiting op het gas is daarbij niet meer nodig.

Contactpersoon:
ing. Michael Oostindie
06 30 26 29 80

Zwembad Die Heygrave gaat gasloos

In opdracht van gemeente Heusden verzorgen wij de verduurzaming van zwembad Die Heygrave in Vlijmen. De opwekking van het zwembad wordt volledig vervangen en de complete schil van het gebouw wordt aangepakt om een gasloos gebouw te verkrijgen. De zonnecollectoren op het hoofddak worden gebruikt voor de regeneratie van de geplaatste bodembron. Wij voeren voor dit project het complete projectmanagement, installatie-advies en toezicht uit.

Contactpersoon:
ing. Tim Blijlevens
06 13 06 85 81

Wederopbouw Hotel Walram

Hotel Walram is een van de zwaarst getroffen gebouwen door de wateroverlast in Valkenburg a/d Geul in de zomer van 2021. De kelders van het hotel zijn volledig ondergelopen en de begane grond heeft tot bijna 1 meter hoogte water moeten verdragen. Bremen Bouwadviseurs ondersteunt bij de wederopbouw van het hotel. Onze kostendeskundigen hebben een complete raming gemaakt voor de schadevaststelling. Vervolgens heeft ons ontwerp-team een plan voor de toekomst van het hotel uitgewerkt. Installaties worden ge-upgrade en verduurzaamd en het hotel krijgt een geheel nieuwe look & feel. De opening van het hotel zal gefaseerd plaatsvinden vanaf dit voorjaar. Bremen Bouwadviseurs ondersteunt de opdrachtgever in het gehele project door projectmanagement en installatieadvies te verzorgen.

Contactpersoon:
ing. Tim Blijlevens
06 13 06 85 81

Buitengewone buitenruimtes voor Universiteit Leiden

In opdracht van Universiteit Leiden hebben wij diverse begrotingen gemaakt voor de transformatie van diverse buitenruimtes in Leiden en Den Haag. Architect is VENIVIDIMULTIPLEX. Er wordt een reeks interventies gedaan die verbinden, verlichten en de identiteit versterken voor ontmoeting. Uitgangspunten zijn: duurzaam, natuur inclusief en natuurversterkend. Het betreft zowel kleine als grote interventies.

Contactpersoon:
ing. Daniel Delfin Goncalves
06 51 97 66 59

Duurzame beleving van De Scheg

In samenwerking met Hospitality Groep stellen we voor de gemeente Deventer een langetermijnvisie op voor sportaccommodatie De Scheg. Dit is het grootste overdekte sport- en belevingscentrum in Gelderland. Wij zijn verantwoordelijk voor de visie op duurzaamheidsdoelstellingen in relatie tot levensduurkosten en de investeringskosten die nodig zijn om de bouwkundige aantrekkelijkheid te vergroten.

Contactpersoon:
ing. Martijn van Weers
06 30 63 69 64

Nieuwbouw voor Broeckland College Breukelen

De nieuwbouw voor vmbo Broeckland College wordt gerealiseerd op de huidige locatie in Breukelen. De oppervlakte is 6.800 m² BVO. AGS Architects tekent voor het ontwerp, wij verzorgen de bestekken. Het architectonisch concept bestaat uit een compact 2-laags gebouw, opgebouwd uit twee gescheiden bouwdeelen met in het midden de aula als kloppend hart. De praktische functies worden geïntegreerd op de begane grond, de theoretische functies liggen rustiger op de eerste verdieping.

Contactpersoon:
ing. Toon Deckers
06 53 23 52 69

VRIJDAG is een gebouw om U tegen te zeggen

VRIJDAG is het huis van de amateurkunst in Groningen. Het biedt onderdak aan allerlei creatieve disciplines, opleidingen, exposities en concerten. Van muziek en theater tot beeldende kunst: ze vinden hun plek bij VRIJDAG. NEXT Architects heeft de nieuwbouw ontworpen in een U-vorm die aansluit op de twee monumentale panden. Wij verzorgen het bouwkostenadvies.

Contactpersoon:
ing. Ruben Hodos
06 58 76 33 52

Toezicht op Verde Vista

Eind vorig jaar is er gestart met de bouw van 400 appartementen in Zoeterwoude die in 2024 moeten worden opgeleverd. Het betreft een mix van sociale huur, vrije sector en koop. Een groot deel van de te realiseren appartementen is aangekocht door Coever Vastgoed, Credit Linked en Habion/vgz. Wij verzorgen voor hen de kwaliteitsborging en het toezicht tijdens de realisatie en de oplevering van het complex. Hierbij houden we de beheersaspecten geld, tijd, kwaliteit, veiligheid en organisatie in de gaten en rapporteren we periodiek aan de opdrachtgevers.

Contactpersoon:
ing. Mattijs Groeneveld
06 30 67 21 31

Grip op onderhoud voor stichting Pergamijn

Stichting Pergamijn ondersteunt en begeleidt mensen met een verstandelijke beperking. Om meer grip te krijgen op haar onderhoudskosten heeft ze eerder dit jaar diverse partijen benaderd om hiervoor een plan van aanpak te maken. De stichting wil graag inspecties laten uitvoeren op basis van NEN 2767 Condiëtmeting en heeft vooral behoefte aan meerjarenonderhoudsplannen die niet alleen allesomvattend, maar ook compact en werkbaar zijn. Zowel de metingen als de meerjarenonderhoudsplannen moeten worden verwerkt in Humble, de nieuwe vastgoedbeheerssoftware van de stichting. Ons plan van aanpak blijkt al snel het beste aan te sluiten bij de behoefte van Stichting Pergamijn en inmiddels hebben de eerste overleggen plaatsgevonden. Momenteel werken we aan een pilotproject, zodat duidelijk wordt hoe onze oplossing er straks voor alle panden gaat uitzien.

Contactpersoon:
ing. Ralph Paulssen
06 41 61 68 07

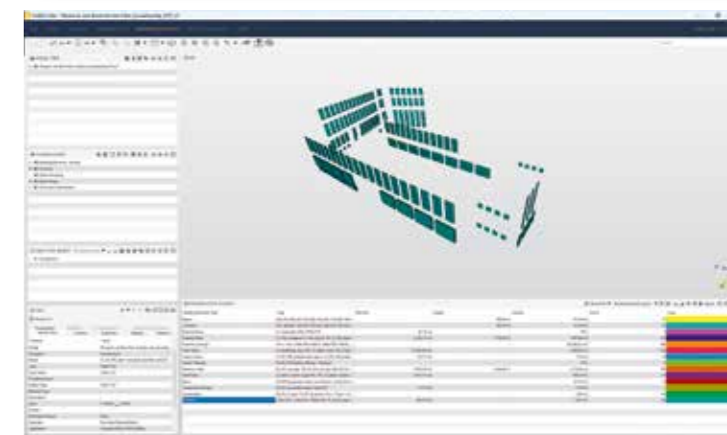
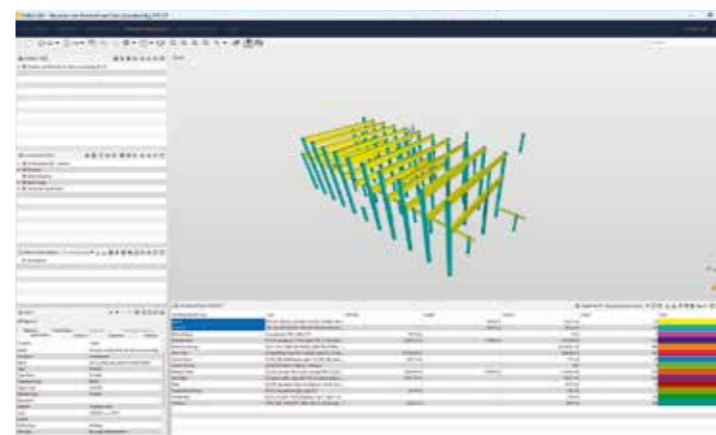
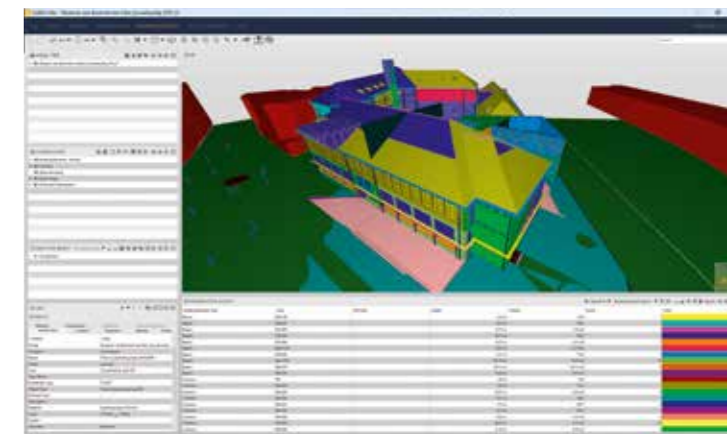

Slimme toepassingen slim toegepast:

Snel en foutloos kostenramen met Bluebeam en Solibri

Iedereen die wel eens een PDF-document opent, kent Adobe Acrobat. Professionals in de bouw openen hun PDF's echter liever met Bluebeam. Met dit programma kun je 2D-tekeningen niet alleen lezen, het helpt je ook gegevens uit de tekeningen te gebruiken in andere software. Ook voor 3D-bestanden is er zo'n tool: Solibri. Architecten en ingenieursbureaus gebruiken beide programma's dagelijks als een soort brug tussen professionele teken- en rekenprogramma's als Autocad en Revit. En Bremen Bouwadviseurs heeft nu een manier gevonden om Bluebeam en Solibri in te zetten voor de berekening van bouwkosten. Kostenadviseurs Daniel Delfin en Ruben Hodos vertellen hoe dit werkt in onze praktijk.

Ruben: 'Bluebeam is een PDF-lezer waarmee je vanaf 2D-tekeningen bouwkundige metingen kunt doen. Dus als een architect plattegronden aanlevert, kunnen wij met Bluebeam berekeningen maken van oppervlakten. Dit, gekoppeld aan de gekozen materialen, stelt ons in staat de kosten te berekenen. Solibri doet hetzelfde, maar dan met 3D-modellen afkomstig uit verschillende programma's.' Daniel: 'Omdat in de bouwwereld 3D-modellering inmiddels de gangbare praktijk is, gebruiken we vooral Solibri om uit de BIM-modellen de hoeveelheden en dus de kosten te genereren. Maar Bluebeam is ook belangrijk, want soms heb je gegevens nodig die je alleen uit 2D-tekeningen kunt halen.'

DUS IEDEREEN GEBRUIKT SOLIBRI AL EEN TIJDJE?

Daniel: 'Ja, maar niet als calculatieprogramma! Daar was het nooit voor bedoeld. Wij passen de verschillende slimme functies van het programma toe voor het opstellen van begrotingen. Het mooie daarbij is dat je een project maar één keer hoeft in te lezen. Vervolgens kun je kosten toewijzen aan bepaalde onderdelen. Op basis van de geïmporteerde informatie levert Solibri exact de benodigde hoeveelheden en kengetallen, die je weer kunt exporteren naar je kostenraming in Excel.' Ruben: 'Het maakt ons ook flexibeler. Besluit een architect of opdrachtgever om een bepaald onderdeel te veranderen, dan moesten we voorheen handmatig alle betreffende ruimten opnieuw doorrekenen. Nu is het bij wijze van spreken één druk op de knop. Ook met Bluebeam overigens.'

OOK IN 2D? HOE WERKT DAT DAN PRECIËS?

Ruben: 'Je werkt in Bluebeam met een zogeheten "Tool Chest", waarin je verschillende kenmerken aan een meting kunt geven.

Neem de wandafwerkingen van een gebouw. Verschillende soorten afwerkingen krijgen verschillende codes in de tool chest. Alle ruimten met dezelfde afwerking krijgen die code. Bluebeam telt dat allemaal bij elkaar op en geeft je het totale oppervlak. Besluit een architect gaandeweg het project dat het toch anders moet, dan hoef je alleen maar de code te veranderen. Vervolgens komen er automatisch andere hoeveelheden uitrollen. Zeker wanneer een project regelmatig aan verandering onderhevig is, is dat een enorme efficiencywinst.'

BIJZONDER. WAAR HOUDT DIT OP?

Daniel: 'Geen idee, de vooruitgang staat nooit stil. Nog even en de software kan tekeningen beter lezen dan een bouwkundige. Solibri is nu al een ster in het ontdekken van discrepanties in de bouw en het toetsen van een ontwerp aan de bouwvoorschriften. Daarnaast verwacht ik in de toekomst veel van data-gestuurde kostenberekening. Nou ja, wat er ook te gebeuren staat... wij volgen de ontwikkelingen op de voet.' 'Ik ben overigens persoonlijk zeer geïnteresseerd in de mogelijkheden voor kostenraming met moderne bouwkundige software. Hoe je begrotingen in Excel nog beter koppelt aan de 3D-modellen. Dus als er lezers zijn met ideeën en inzichten op dit vlak die daar eens met ons over willen sparren, dan mogen ze mij altijd mailen op daniel.delfin@bremenba.nl. Ik ben benieuwd!'

Contactpersonen:
ing. Daniel Delfin Goncalves
06 51 97 66 59
ing. Ruben Hodos
06 58 76 33 52

Nuchter nadenken over spanning, sensatie en koele lucht

De laatste jaren zijn eigenaren en exploitanten van gebouwen geconfronteerd met nogal sensationele ontwikkelingen. Niemand was voorbereid op de coronagolf en de daaruit voortvloeiende hygiënische maatregelen, zoals sturen van gebruikersstromen en extra ventilatie. De storm rond COVID 19 was nog niet geluwd, of daar is al de energietransitie, extra aangejaagd door de oorlog in Oekraïne en de problemen rond de gaswinning in Groningen. Ineens is het: ‘Allemaal van het gas af!’ Al deze schokgolven leiden soms tot wat paniekerige reacties, die doorklinken tot in de kantoren van Bremen Bouwadviseurs. Wij spreken twee van onze installatie-adviseurs met heel eigen ideeën op dit gebied: Marek Philippen en Franek Prevoo.

ONGEZOND LEERKLIMAAT

‘We zien nogal wat organisaties sterk reageren op de waan van de dag en ad hoc oplossingen zoeken. Tijdens corona kregen we bijvoorbeeld veel vragen van scholen die ineens de ventilatie wilden verbeteren. En dat terwijl al decennia bekend is dat het met de luchtverversing in met name oudere scholen slecht gesteld is. Vooral in de winter, met de ramen dicht en de kachel aan, was de luchtkwaliteit er belabberd. Nu ineens alleen nieuwe ventilatiesystemen inbouwen lost die problemen niet duurzaam op.’

ENERGIELEVERANCIER WORDEN? OF TOCH MAAR NIET?

‘Een ander voorbeeld is de energietransitie. Er zijn veel bedrijven die in het kader van verduurzaming het dak van hun pand volledig vol willen leggen met zonnepanelen. Vaak met het idee het overschot aan zonnestroom te verkopen aan “het net”. Dat lijkt inderdaad een logische verduurzamingsstap. Maar de capaciteitsproblemen in het elektriciteitsnet maken terugleveren lastig. Bovendien zagen we afgelopen lente zelfs een overschot aan zonne- en windenergie, wat leidde tot te veel stroom op het stroomnet. Als iedereen ineens energieproducent gaat spelen, kun je je voorstellen dat de afzet van je stroomoverschot allesbehalve gegarandeerd is.’

VERBETEREN OF VERVANGEN?

‘Wij proberen steeds met wat afstand nuchter naar het probleem te kijken. Wat wil je nou eigenlijk? Hoe ziet je toekomst eruit? Is je oude schoolgebouw de investering in een nieuw ventilatiesysteem nog wel waard? Stel dat je auto van 20 jaar oud een aantal flinke krassen oploopt, laat je die dan nog helemaal overspuiten? Of te wel om terug te komen in de bouw, loont het zich kleinere onderdelen te verbeteren of dient er naar het grote geheel gekeken te worden en kun je misschien beter een gloednieuw, schoon en duurzaam gebouw neerzetten? Is een massa zonnepanelen op je pand een slimme zet, of kun je alvorens eerst nog andere slimme stappen zetten om duurzamer te worden of (minder) onafhankelijk te worden van fossiele energie? Wil je

überhaupt investeren in een systeem dat misschien wel 20 jaar mee moet gaan om rendabel te zijn? Of accepteer je dat het verduurzamen mogelijk geld kost en wil je iets bijdragen aan het klimaat en aan het imago van je gebouw?’

STRATEGISCHE VERDUURZAMING

‘Ons punt is uiteindelijk: laat je niet verleiden tot ad hoc oplossingen, maar maak een strategische keuze voor de lange termijn. Integreer bijvoorbeeld de verduurzamingsmaatregelen die je voor ogen hebt in jouw meerjaren-onderhoudsplan. Zo kun je strategisch verduurzamen tegen lagere kosten. Dit leidt duidelijkheid en slimmigheden in wat wordt verduurzaamd en hoe en wanneer dit staat gepland. Probeer het verduurzamingsvraagstuk dus op zowel operationeel als strategisch niveau voor lange termijn te beantwoorden.’

(KUNSTMATIG) INTELLIGENT IN GEBOUWBEHEER

‘Als er de komende jaren iets gaat veranderen, dan is dat de ontwikkeling van smart buildings en artificial intelligence. De meeste installaties die nu verkocht worden, zijn hier al op voorbereid. Zo kun je met een lerend systeem alleen dáár verwarmen waar mensen aanwezig zijn (of zullen zijn). En als straks je wagenpark steeds meer elektrisch wordt, kun je met een intelligent systeem de batterijen van geparkeerde auto’s gebruiken voor de opslag van elektriciteit uit een heel precies uitgekiend aantal zonnepanelen. Want paniek of niet, transitie is en blijft een goed idee en zonnepanelen – strategisch en met beleid ingezet – hebben zeker de toekomst.’

Contactpersonen:
ing. Marek Philippen
06 30 28 79 50

ing. Franek Prevoo
06 22 66 19 50

Bremen Bouwadviseurs Rotterdam duurzaam verhuisd

Ons kantoor aan de Westerstraat in Rotterdam werd écht te klein voor ons groeiende team. Daarom zijn we binnen de stad verhuisd naar een nieuwe locatie, zo’n twee kilometer verderop. We zitten nu op de vijfde verdieping van ‘Het Blauwe Huis’ aan de Mariniersweg 151. Dit kantoor biedt ons meer comfort, met onder meer airconditioning en een heerlijk dakterras. Ondanks die airco is het nieuwe kantoor een stuk energie-efficiënter (energielabel A), zodat het bijdraagt aan onze duurzaamheidsvisie conform de ISO-14001 norm. Maar veel belangrijker is natuurlijk dat we op deze plek nóg beter (en met meer plezier) kunnen werken aan de dienstverlening voor onze klanten. Binnenkort koffie op het dakterras?

Contactpersoon:
Ron van den Berg
06 53 53 28 11

45 jaar Bremen Bouwadviseurs, met dank aan alle (oud)collega's

Als je – zoals bij een negende lustrum – terugkijkt op de geschiedenis van je bedrijf, dan herken je cruciale keerpunten, verrassende omwentelingen, belangrijke keuzes en grote opdrachten die het bedrijf een andere richting gaven of naar een nieuw niveau hebben getild.

WE VIERN DE MENSEN

Allemaal succesmomenten die je kunt vieren. Maar wat steeds hét verschil heeft gemaakt, dat zijn de mensen die de keerpunten incasseerden, de omwentelingen aanjoegen, de keuzes maakten en de opdrachten tot een goed einde brachten. Dus moet je niet de hoogtepunten vieren, maar de mensen die ze hebben behaald. Daarom besloten we rond ons 45-jarig bestaan geen lezing of symposium te organiseren, maar een reünie. Dat idee vond brede weerklank.

LEVENDE HERINNERING

Op onze uitnodiging kwamen meer dan 40 oud-collega's (misschien waren het er wel precies 45!), die zich voegden bij veel huidige medewerkers. Het werd een bijzonder boeiende avond, waarbij veel hoogtepunten uit de afgelopen 45 jaar tot leven kwamen in gedeelde ervaringen. Het bleek een uitstekende manier om de geschiedenis te vieren. En gezien de vele enthousiaste reacties en verhalen, ook op de social media, zeker voor herhaling vatbaar.

Iedereen ontzettend bedankt en óp naar het volgende lustrum!

Contactpersoon:
Hans Fiering
06 53 66 53 82

Hoeveel duurzaamheidsaapjes passen er op onze schouders?

De hele wereld maakt zich zorgen over het klimaat en streeft naar duurzaamheid. Regeringen wereldwijd onderschrijven het Klimaatakkoord van Parijs (2015) en de Verenigde Naties hebben hun 'Sustainable Development Goals'. Alsof er nog niet genoeg duurzaamheidsregels waren, is er sinds kort een nieuwe Europese regeling om de duurzaamheid te stimuleren: de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

SFDR: DUIDELIJKHEID OVER DUURZAAMHEID INVESTERINGEN

Sustainable Finance Disclosure Regulation is vrij vertaald 'regelgeving voor transparantie rond duurzame financieringen'. Dit beoogt heldere openbare informatieverstrekking aan beleggers over de duurzaamheid van alle aangeboden investeringen (dus niet alleen vastgoed en bouw). De SFDR verplicht marktpartijen die producten met een sociale of milieu-doelstelling aanbieden te rapporteren in hoeverre hun beleggingen in lijn zijn met de Europese duurzaamheids-criteria. Met andere woorden: Hoe groen is die 'groene' belegging nou écht?

SFDR IN CONCRETO

De SFDR werkt met technische standaarden (Regulatory Technical Standards, geldend vanaf januari 2023) met heldere criteria voor de duurzaamheid. De regelgeving kent officieel drie niveaus:

Grijs, een artikel 6 product;

- geen duurzame belegging als doelstelling,
- geen promotie van ecologische en/of sociale kenmerken.

Lichtgroen, een artikel 8 product;

- promotie van ecologische en/of sociale kenmerken,
- good governance,
- duurzaamheid,
- ESG (Milieu, Maatschappij en Governance).

Donkergroen, een artikel 9 product;

- bijdrage aan milieu en/of sociale doelstelling
- geen schade berokkent aan milieu en/of doelstellingen
- good governance.

Donkergroen is het hoogst haalbare niveau. Hoewel het meten van de scores nog niet 100% SMART is, zullen beleggers allicht de voorkeur geven aan artikel 9-producten. Overigens is er intussen een niet-officieel product bijgekomen: de 8+. U raadt het al... het voldoet niet geheel aan donkergroen maar is te goed voor art. 8.

SFRD – DE STAND VAN ZAKEN

De nieuwe regelgeving rond de openbaarheid van duurzaamheidscriteria is al sinds 2021 van toepassing. Echter, navraag bij verschillende banken, accountants en financiële instellingen leert dat de SFDR nog in de kinderschoenen staat. Een aantal banken en pensioenfondsen geeft aan zeker ecologische en/of sociale kenmerken van beleggingen te promoten, maar duurzaam beleggen niet als kerndoel te beschouwen. De core business blijft: zorgen voor goede rendementen om te voldoen aan de financiële verplichtingen jegens beleggers en aandeelhouders.

HOE EFFECTIEF IS DE SFDR?

De SFDR schept duidelijkheid in de Europese classificatie van duurzaamheid voor investeringen. Zal dit extra investeringsaapje op onze schouders ook daadwerkelijk leiden tot meer duurzame beleggingsproducten, of is het een papieren tijger? Wij houden voor u een vinger aan de pols.

Contactpersoon:
Hans Fiering
06 53 66 53 82

Elektrisch rijden kan wel een stootje gebruiken

Wanneer onze bedrijfsauto's aan vervanging toe zijn, wordt iedere casus apart bekeken. Er volgt een uitvoerige analyse van de te verwachten kilometers, korte versus lange ritten en nog veel meer variabelen. Vanzelfsprekend kijken we hierbij ook naar de milieudoelstellingen die in onze ISO-14001 zijn vastgelegd.

Nou lijkt het voor de hand te liggen om tegenwoordig voor een elektrische auto te gaan, of op z'n minst voor een hybride. Maar wat schetst mijn verbazing: slechts 19,2% van alle nieuwe auto's is volledig elektrisch, 23% is een hybride uitvoering. Een simpele rekensom leert ons dat 80,8% van alle nieuw verkochte auto's nog op een vorm van fossiele brandstof rijdt! Ik verzin dit niet, het blijkt uit de Nederlandse verkoopcijfers van de eerste helft van 2022.

Ik ben met stomheid geslagen. We hebben de mond vol van verduurzaming, uitstootreductie en energietransitie en dan is nog altijd slechts 1 op de 5 nieuwe auto's echt 'duurzaam'.

De eerste volledig elektrische auto in massaproductie is sinds 2009 op de markt. De afgelopen 13 jaar heeft de totale productcategorie dus een marktaandeel van 19,2% veroverd. Het enige andere uitstootvrije alternatief is de waterstofauto. Op dit moment rijden er in Nederland slechts een paar honderd auto's op waterstof (Toyota en Hyundai). Hun aandeel is dus nog te verwaarlozen, maar stijgt met de komst van steeds meer tankstations voor waterstof. Om dit alles nog eens extra in perspectief te plaatsen: auto's en bestelwagens samen veroorzaken momenteel zo'n 15% van de totale CO₂-uitstoot in Europa.

Waarom lukt het niet om het aandeel elektrisch/hybride te vergroten? De voornaamste redenen liggen voor de hand: de auto's zijn duurder in aanschaf, de actieradius is niet voor iedereen toereikend en bij grote afstanden (vakanties) wordt het een hele planning, zeker als je richting Zuid-Italië gaat. Het vergroten van de actieradius is een uitdaging voor de auto-industrie, maar zodra er een volledig elektrische auto komt met een bewezen actieradius van pakweg 1.000 km verwacht ik dat de verkoop hard zal stijgen.

Voor de hoge aanschafprijs van elektrische auto's mogen we naar Den Haag kijken. Bij de meeste mensen bepaalt de portemonnee de keuze van de auto en komt duurzaamheid op de tweede plaats. Mijn advies aan de overheid is dan ook: wacht niet op de intrinsieke motivatie van autorijgend Nederland en maak elektrische auto's zowel in aanschaf als in verbruik goedkoper. Zo zal de drive om uitstootvrij te gaan rijden vanzelf toenemen.

Hans Fiering, algemeen directeur